

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PENTRU INTERPRETAREA

articolelor 69 alin. (2), 70 alin (1), 99 și 100
din Constituția Republicii Moldova
(incompatibilitățile deputaților)
(Sesizarea nr. 1b/2015)

CHIȘINĂU

24 iunie 2015

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 26 ianuarie 2015
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 26 ianuarie 2015, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, de către deputații în Parlament Igor Dodon, Zinaida Greceanîi, Vladimir Țurcan, Vasile Bolea și Grigore Novac, pentru interpretarea articolelor 69 alin. (2), 70 alin (1), 99 și 100 din Constituția Republicii Moldova.

2. Autorii sesizării au solicitat interpretarea prevederilor constituționale enunțate sub următoarele aspecte:

„- Din care moment apare situația de incompatibilitate pentru persoanele care sunt alese în funcția de deputat în Parlament și din care moment încetează calitatea de deputat în mod legal (de drept)?

- Poate oare deputatul în Parlament să dețină cumulativ 2 funcții: de deputat și de membru al Guvernului, de ales local sau alte funcții incompatibile după expirarea termenului de 30 de zile de la data validării mandatului?

- Este oare în drept deputatul care deține cumulativ 2 funcții incompatibile să participe la ședințele plenare ale Parlamentului după depunerea mandatului și după expirarea termenului de 30 de zile acordat pentru renunțarea la mandatul de deputat și care sunt efectele juridice ale actelor normative adoptate de Parlament cu participarea (votul) lui?

- Este oare în drept membrul de Guvern care deține cumulativ și funcția de deputat în Parlament (care în termen de 30 de zile de la validarea mandatului de deputat nu a renunțat la calitatea de membru al Guvernului) să participe la ședințele Guvernului și/sau la ședințele Parlamentului și care sunt efectele juridice ale actelor normative adoptate de Guvern cu participarea (votul) lui?”

3. Prin decizia Curții Constituționale din 2 februarie 2015 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului.

5. În ședința plenară publică a Curții autorii sesizării au fost reprezentați de dl Vasile Bolea, deputat în Parlament. Parlamentul a fost reprezentat de dl Valeriu Kuciuk, consultant principal în cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, iar Guvernul a fost reprezentat de dl Sergiu Gurduza, viceministru al justiției.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

6. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

(2) Parlamentul este compus din 101 deputați.”

Constituției.”

Articolul 69

Mandatul deputaților

„(1) Deputații intră în exercițiul mandatului sub condiția validării.

(2) Calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales, în caz de demisie, de ridicare a mandatului, de incompatibilitate sau de deces.”

Articolul 70

Incompatibilități și imunități

„(1) Calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.

(2) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

(3) Deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată fără încuviințarea Parlamentului, după ascultarea sa.”

Articolul 99

Incompatibilități

„(1) Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite.

(2) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.”

Articolul 100 Încetarea funcției de membru al Guvernului

„Funcția de membru al Guvernului încetează în caz de demisie, de revocare, de incompatibilitate sau de deces.”

Articolul 103 Încetarea mandatului

„(1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor pentru un nou Parlament.

(2) Guvernul, în cazul exprimării votului de neîncredere de către Parlament, al demisiei Prim-ministrului sau în condițiile alineatului (1), îndeplinește numai funcțiile de administrare a treburilor publice, până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern.”

7. Prevederile relevante ale Legii nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament (republicată: M.O., 2005, nr. 59-61, art. 201) sunt următoarele:

„Art. 2 – (4) Deputații intră în exercitarea mandatului din momentul alegerii, cu condiția validării lui ulterioare.

[]

(6) Calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales, în caz de demisie sau de deces.

(7) În caz de demisie sau de deces, intervine vacanța mandatului de deputat.

(8) Cererea de demisie se prezintă Președintelui Parlamentului. Parlamentul, prin hotărârea sa, va lua act de cererea de demisie a deputatului și va declara mandatul vacant.

(9) În caz de deces, Comisia juridică, pentru numiri și imunități a Parlamentului va întocmi un raport. Parlamentul, prin hotărârea sa, va lua act de raportul comisiei și va declara mandatul vacant.

(10) Mandatul vacant va fi atribuit supleantului imediat următor de pe lista partidului, organizației social-politice sau a blocului electoral pentru care a candidat deputatul al cărui mandat a fost declarat vacant. În cazul în care devine vacant mandatul de deputat obținut de un candidat independent, completarea vacanței în cauză se efectuează prin restabilirea șirului descrescător, excluzându-se numărul ce corespunde candidatului respectiv și incluzându-se următorul număr din șir. După declararea de către Parlament a vacanței mandatului de deputat, Comisia Electorală Centrală, în termen de 10 zile, va examina candidatura candidatului supleant imediat următor de pe lista concurentului electoral al cărui mandat a devenit vacant și o va înainta Curții Constituționale pentru validarea mandatului.

(11) Curtea Constituțională, în termen de 30 de zile de la declararea vacanței mandatului de deputat, va valida următorul mandat.”

„Art. 3 – Mandatul de deputat este incompatibil cu:

a) funcția de Președinte al Republicii Moldova;

- b) funcția de membru al Guvernului;
- c) funcția de avocat parlamentar;
- c¹) funcția de ales local;
- d) exercitarea oricărei alte funcții remunerate, inclusiv a funcției acordate de un stat străin sau organizație internațională, cu excepția activității didactice și științifice desfășurate în afara programului stabilit de Regulamentul Parlamentului.”

„Art.5 – (1) Deputatul care se află în unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art.3 va demisiona, în termen de 30 de zile de la data validării mandatului, din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat. La fel se va proceda și în cazul apariției situației de incompatibilitate în condițiile art.4.

(2) În cazul în care deputatul se află în unul din cazurile de incompatibilitate și nu a depus, în termenul menționat la alin.(1), cererea de demisie din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat, după expirarea acestui termen este suspendat de drept din funcția incompatibilă.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr.64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern (republicată: M. O., 2002, nr.131-133, art.1018) sunt următoarele:

Articolul 29 Membrii Guvernului

„Membrii Guvernului:

poartă răspundere pentru sferile de activitate ce le-au fost încredințate și pentru activitatea Guvernului în ansamblu;

participă la examinarea chestiunilor în cadrul ședințelor Guvernului și ale Prezidiului său;

pot prezenta Guvernului propuneri cu privire la examinarea chestiunilor ce țin de competența lor, pot iniția elaborarea unor hotărâri și ordonanțe ale Guvernului;

Ministrul nu este în drept:

- 1) să dețină o oricare altă funcție în organele autorităților publice centrale și locale;
- 2) să se încadreze în organele de conducere a unităților comerciale;
- 3) să practice activitate de întreprinzător personal sau prin terțe persoane;
- 4) să dețină o altă funcție retribuită, cu excepția activității științifico-pedagogice.

Condițiile de retribuire a muncii și de asigurare materială și socială a membrilor Guvernului sunt stabilite de legislație.

Funcția de membru al Guvernului și împuternicirile membrului Guvernului încetează în cazul demisiei, revocării, incompatibilității funcției sau decesului.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr.199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică (M. O., 2010, nr.194-196, art.637) sunt următoarele:

Articolul 12 Incompatibilități

„(1) Demnitarul nu este în drept să desfășoare orice altă activitate remunerată, cu excepția activităților didactice și științifice.

(1¹) Prin derogare de la prevederile alin.(1), persoana care deține funcția de viceministru are dreptul de a exercita activitate remunerată în cadrul consiliului de administrație al întreprinderii de stat și în cadrul consiliului societății pe acțiuni în care statul deține o cotă parte din capitalul social.

(2) Prevederile alin.(1) nu se aplică în cazul în care Constituția sau legea specială ce reglementează activitatea demnitarului conține prevederi referitoare la situația de incompatibilitate specifică a demnitarului respectiv ori prevederi referitoare la o situație similară.

(3) Situația de incompatibilitate urmează să înceteze în decursul unei luni din momentul apariției acesteia, dacă legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar nu stabilește alt termen. Dacă demnitarul nu va întreprinde acțiuni în vederea eliminării incompatibilității, mandatul acestuia va înceta înainte de termen, în condițiile art.22.

(4) În cazul în care încetarea situației de incompatibilitate în termenul specificat la alin.(3) nu depinde de voința demnitarului, acesta urmează să prezinte probe privind întreprinderea cu bună-credință a acțiunilor de eliminare a acestei situații.”

Articolul 22 Încetarea mandatului

„(1) Exercitarea mandatului încetează la expirarea termenului, dacă mandatul nu este prelungit în modul stabilit de lege, sau înainte de termen.

(2) În cazul demnitarului ales, încetarea înainte de termen a mandatului are loc în condițiile prevăzute de legislația specială ce reglementează activitatea demnitarului respectiv.

(3) În cazul demnitarului numit, încetarea înainte de termen a mandatului are loc prin revocarea sau, după caz, eliberarea din funcție a demnitarului în temeiul actului administrativ al autorității care l-a numit în funcție.

(4) Dispozițiile alin. (3) nu se aplică demnitarilor pentru care legea specială ce reglementează activitatea acestora prevede o altă procedură de încetare a mandatului înainte de termen.”

10. Prevederile relevante ale Legii nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local (M. O., 2000, nr.34, art.231) sunt următoarele:

Articolul 7

„ (1) Mandatul alesului local este incompatibil cu:

a) calitatea de persoană cu funcție de demnitate publică;

b) calitatea de funcționar public în oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat;

c) calitatea de funcționar public, de angajat în subdiviziunile autorităților administrației publice locale (aparatură președintelui raionului, primării, primărie și preturile municipiului Chișinău, direcții, secții și alte subdiviziuni), inclusiv ale Adunării Populare a Găgăuziei și ale Comitetului executiv al Găgăuziei;

d) calitatea de șef, de șef adjunct (inclusiv interimatul acestor funcții) în structurile subordonate autorităților publice locale (instituții publice, servicii, întreprinderi municipale);

e) alte cazuri stabilite prin lege, inclusiv cele prevăzute la art.84 al Legii nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală.

(2) Suplimentar la incompatibilitățile prevăzute la alin.(1) din prezentul articol, mandatul consilierului este incompatibil cu calitatea de consilier al unui consiliu de același nivel sau de consilier al consiliului de orice nivel din alte unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea.”

Articolul 8

„(1) Alesul local care se află în unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art.7 din prezenta lege va demisiona din funcția incompatibilă cu mandatul deținut sau își va depune mandatul în termen de 30 de zile de la apariția incompatibilității.

(2) În cazul în care președintele, vicepreședintele raionului, viceprimarul nu respectă prevederile privind încetarea incompatibilității, consiliul care l-a ales va decide, la ședința imediat următoare, ridicarea mandatului alesului local respectiv, iar în caz de neadoptare a deciziei în cauză, ridicarea mandatului alesului local se va decide pe cale judiciară, la inițiativa oficiului teritorial al Cancelariei de Stat sau la sesizarea Comisiei Naționale de Integritate.

(2¹) La cererea persoanelor interesate, Comisia Electorală Centrală decide ridicarea mandatului de consilier în cazul în care consilierul nu respectă prevederile privind încetarea incompatibilității în termenul stabilit la alin.(1) al prezentului articol.

(3) Primarul, în cazul când se află într-o stare de incompatibilitate prevăzută de lege, este revocat din funcție fără efectuarea unui referendum local, în baza hotărârii judecătorești definitive. Procedura de revocare este inițiată de către oficiul teritorial al Cancelariei de Stat, din proprie inițiativă sau la cererea persoanelor interesate, inclusiv la sesizarea Comisiei Naționale de Integritate.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese (republicată: M. O., 2012, nr.72-75, art.231) sunt următoarele:

Articolul 19

Dispoziții generale privind incompatibilitatea

„Incompatibilitățile privind funcțiile publice sunt cele stabilite prin Constituția Republicii Moldova, prin legile ce reglementează activitatea autorităților publice în care persoanele ce dețin funcții de demnitate publică sau funcții publice își desfășoară activitatea, prin prezenta lege, prin legislația în domeniul serviciului public, prin legile privind statutul alesului local, privind administrația publică locală, privind combaterea corupției și protecționismului, precum și prin alte legi.”

ÎN DREPT

12. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează situațiile de incompatibilitate a mandatului de deputat cu funcția de membru al Guvernului și alte funcții.

13. În acest sens, Curtea reține că sesizarea se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională interconexe, precum mandatul de deputat și incompatibilitățile, cazurile de încetare a mandatului de deputat, toate examinate prin prisma separației puterilor în stat.

A. ADMISIBILITATEA

14. În conformitate cu decizia sa din 2 februarie 2015, Curtea a reținut că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. b) din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea privind interpretarea Constituției ține de competența Curții Constituționale.

15. Articolele 25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale acordă deputaților dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

16. Curtea observă că aspectele abordate de către autorii sesizării nu au constituit anterior obiect de interpretare în instanța de contencios constituțional.

17. Curtea reține că anterior a interpretat articolul 69 alin. (2) din Constituție, prin Hotărârile nr. 8 din 19 iunie 2012 și nr.2 din 20 ianuarie 2015, sub alte aspecte, diferite de cele invocate în sesizare.

18. Curtea apreciază că sesizarea nu poate fi respinsă ca inadmisibilă și nu există nici un alt temei de sistare a procesului în conformitate cu prevederile articolului 60 din Codul jurisdicției constituționale. Curtea reține că a fost sesizată legal și este competentă să hotărască asupra interpretării articolelor 69 alin. (2), 70 alin (1), 99 și art.100 din Constituția Republicii Moldova.

19. Totodată, în conformitate cu articolul 6 alin.(2) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea își stabilește singură limitele de competență.

20. Astfel, Curtea menționează că, în contextul obiectului sesizării privind interpretarea articolelor 69 alin. (2), 70 alin (1), 99 și 100 din Constituția Republicii Moldova, va exercita și controlul constituționalității prevederilor art.5 alin.(2) din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, care sunt conexe speței examinate.

21. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. b) din Constituție presupune stabilirea sensului autentic și deplin al normelor constituționale, care poate fi realizată prin interpretarea textuală sau funcțională, în măsura în care poate fi dedusă din textul Constituției, ținând cont de caracterul generic al normei, situațiile concrete pe care legiuitorul nu avea cum să le prevadă la momentul elaborării normei.

22. Autorii sesizării au supus spre examinare la Curtea Constituțională problema incompatibilității funcției de deputat cu alte funcții, bazându-se pe o abordare cazuistică.

23. Astfel, problema adresată Curții spre soluționare impune analiza regimului incompatibilităților pentru persoanele alese în funcția de deputat

cu funcțiile deținute anterior (membru de Guvern, ales local), precum și incompatibilitățile deputaților aflați deja în exercițiul funcției.

24. Curtea relevă că problemele supuse examinării vor fi abordate în contextul circumstanțelor speței în cauză, în special, ținând cont de faptul că, la momentul depunerii sesizării, unii deputați în Parlament erau concomitent membri ai unui Guvern demisionar, noul Guvern nefiind încă investit.

25. Prin urmare, Curtea va examina: 1) regimul juridic al incompatibilităților funcției de deputat; 2) efectele situației de incompatibilitate a funcției de deputat cu alte funcții; 3) efectele situației de incompatibilitate a funcției de deputat cu funcția de membru al Guvernului demisionar.

26. În acest context, pentru a elucida conținutul autentic al prevederilor articolelor 69 alin. (2), 70 alin (1), 99 și art.100 din Constituție, Curtea va opera, în special, cu textul constituțional, luând în considerare aspectele ce țin de regimul juridic al incompatibilităților, încetarea mandatului de deputat în caz de incompatibilitate cu alte funcții, formele de aplicare a acestuia în constituțiile altor state, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare – „Curtea Europeană”), utilizând toate metodele de interpretare legală.

27. De asemenea, Curtea va interpreta normele constituționale ținând cont de principiul separației puterilor, consfințit de articolul 6 din Constituție.

I. REGIMUL JURIDIC AL INCOMPATIBILITĂȚILOR FUNCȚIEI DE DEPUTAT

1. Argumentele autorilor sesizării

28. Autorii sesizării susțin că, la momentul validării mandatelor atribuite deputaților aleși pe listele electorale în urma alegerilor din 30 noiembrie 2014, mai mulți aleși ai poporului se aflau în condiții de incompatibilitate.

29. Potrivit autorilor sesizării, după expirarea termenului de 30 de zile de la data validării mandatelor, unii deputați nu au renunțat la funcțiile deținute anterior, fapt ce contravine prevederilor art.6 din Constituție, Legii despre statutul deputatului în Parlament, Legii cu privire la Guvern, precum și Legii privind statutul alesului local.

2. Argumentele autorităților

30. În opinia prezentată, Parlamentul a reținut că, potrivit prevederilor art.70 din Constituție, în cazul apariției situației de incompatibilitate urmează încetarea mandatului de deputat, care are loc ori prin demisie (renunțarea la mandat, la cerere), ori de drept, în cazul alegerii sau numirii de către Parlament în altă funcție (ministru, procuror, avocat al poporului, judecător la Curtea Constituțională).

31. În opinia scrisă a Președintelui Republicii Moldova se menționează că legea prevede expres că deputatul care se află în unul din cazurile de incompatibilitate va demisiona, în termen de 30 de zile de la data validării mandatului, din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat.

32. Guvernul, în opinia sa, a reiterat că, potrivit Constituției, calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice, și încetează în cazurile expres prevăzute de art.69 alin.(2) și 70 alin.(1) din Constituție.

3. Aprecierea Curții

3.1. Aspecte generale privind incompatibilitățile deputaților

33. Curtea menționează că funcționarea normală a întregului sistem politic și juridic impune protejarea eficientă a mandatului parlamentar și instituirea unor măsuri de protecție, cum ar fi incompatibilitățile, imunitățile.

34. Semnificația noțiunii de incompatibilitate constă în interdicția prevăzută de lege de a cumula două funcții, în vederea asigurării independenței de acțiune a persoanei ce ocupă o funcție publică, a evitării concentrării de către una și aceeași persoană a unor prerogative excesive, precum și a ocrotirii integrității profesionale și morale a acesteia.

35. Curtea reține că incompatibilitatea se instituie din momentul dobândirii funcției și presupune o perioadă de timp în decursul căreia titularul funcției este obligat să aleagă între prima funcție și cea nouă.

36. Incompatibilitatea nu constituie doar o măsură de protecție a funcției, în considerarea căreia a fost instituită, dar și a acelor cu care această funcție devine incompatibilă, împiedicând cumularea acestora.

37. În acest sens, Curtea relevă că stabilirea expresă a incompatibilităților pentru funcția de deputat are ca fundament raționamentul că deputatul trebuie să fie nu numai independent de orice influențe, dar și să se abțină de la exercitarea unor funcții sau de la desfășurarea unor activități, care, prin natura lor, ar fi în contradicție cu mandatul său reprezentativ sau care l-ar împiedica în exercitarea acestuia.

38. Incompatibilitățile, pe lângă faptul că protejează independența parlamentarului, prezintă un interes și din perspectiva conflictului de interese. Or, prin cumularea mandatului de parlamentar cu o altă funcție, deputatul intră în conflict cu prerogativele și obligațiile stabilite prin statutul său, fapt ce ar putea crea o dependență materială de funcția cumulată și ar putea determina posibile tentative de a soluționa prin influența mandatului unele probleme de interes particular.

39. De asemenea, calitatea de parlamentar necesită o concentrare sporită a eforturilor, fapt ce face această funcție să fie incompatibilă cu orice altă funcție de stat sau privată.

40. Conceptul de incompatibilitate a funcției de deputat are ca fundament principiul separației puterilor în stat, consacrat în articolul 6 din Constituție, reprezentând un principiu al ordinii juridice statale.

41. Potrivit acestui principiu, autoritățile statului au datoria de a-și exercita competențele în limitele impuse de Constituție și de lege, fără implicare în atribuțiile legale ale celorlalte autorități.

42. În Hotărârea nr.9 din 8 aprilie 2010, Curtea a statuat:

„Incompatibilitățile funcționale impuse autorităților publice, consacrate prin dispoziții constituționale și acte legislative conforme Legii Supreme, constituie măsuri de drept menite să asigure real funcționarea statului de drept, democrația în Republica Moldova în condițiile pluralismului politic.

Art.6 din Constituție stipulează expres separarea puterilor legislativă, executivă și judecătorească și colaborarea lor în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției. Conform acestui principiu, toate ramurile puterii de stat trebuie să-și desfășoare activitatea în strictă concordanță cu rigorile constituționale, nici una nu este în drept să comită imixtiuni sau să-și aroge atribuțiile celorlalte puteri.

Consacrarea constituțională a incompatibilităților ce țin de exercitarea mandatului de deputat, a celui de Președinte al Republicii Moldova sau de membru al Guvernului, a funcțiilor de judecător, procuror etc. constituie o garanție a îndeplinirii de către legislativ, executiv și autoritatea judecătorească a prerogativelor ce le revin potrivit prevederilor Constituției.

Realizarea principiului general al separației și colaborării puterilor în stat are drept scop asigurarea funcționalității statului într-un cadru strict constituțional, excluderea oricăror tentative de instituire a dictaturii și a regimului totalitar”.

43. Curtea menționează că principiul constituțional privind separația puterilor în stat, precum și asigurarea independenței în exercitarea mandatului de parlamentar, au impus reglementarea incompatibilităților ca un instrument juridic de protecție a mandatului de deputat.

44. Curtea reține că instituția incompatibilităților reprezintă o garanție a obiectivității și credibilității, care trebuie să caracterizeze exercițiul unei funcții publice într-o societate democratică, într-un stat de drept.

3.2. Regimul incompatibilităților deputaților în practica altor state și în jurisprudența Curții Europene

45. Curtea reține că practica altor state demonstrează că nu există o abordare uniformă în ceea ce privește regimul incompatibilităților funcției de parlamentar cu alte funcții publice, electivă sau neelectivă, precum și cu funcții private.

46. Din analiza conținutului textelor legale în materie rezultă că la baza instituirii regimurilor de incompatibilități stau următoarele temeuri: principiul separației puterilor și independenței mandatului de parlamentar, evitarea conflictelor de interese, exigențele legate de exercitarea mandatului de deputat.

47. Curtea observă că într-un șir de state incompatibilitățile sunt tratate în baza principiului separației puterilor. Astfel, în asemenea state ca Austria, Belgia, Spania, Estonia, Finlanda, Franța, Luxemburg, Macedonia, Olanda, Portugalia este interzisă, prin Constituție sau prin legi speciale, cumularea mandatului de parlamentar cu exercitarea funcțiilor în executiv (șef de stat, prim-ministru, ministru sau secretar de stat), sau în cadrul magistraturii (membru al Curții Constituționale sau Curții Supreme, în Consiliul de Stat sau într-o înaltă instanță jurisdicțională specializată, de ex., Curtea de Conturi).

48. Alte state admit derogarea de la principiul incompatibilității funcției de parlamentar cu alte funcții în executiv. În Italia, Ungaria, Spania, Polonia, România, Albania se face excepție de la regula incompatibilității calității de parlamentar cu exercitarea funcției de membru al Guvernului.

49. Unele incompatibilități au menirea să protejeze independența exercitării mandatului de parlamentar de influențe de ordin administrativ și se referă la funcțiile de judecător, procuror, funcționar în poliție, forțele armate, reprezentant diplomatic și consular, în instituțiile și întreprinderile publice (Franța, Spania, Irlanda, Italia, Malta, Marea Britanie, Bosnia și Herțegovina, Slovacia, Belgia, Estonia, Republica Cehă, Portugalia).

50. Alte regimuri de incompatibilități sunt legate de existența conflictelor de interese și vizează directorii de întreprinderi, societăți, instituții publice sau private, care au interese legate de activitatea statului, inclusiv care beneficiază de ajutoare sau subvenții de stat, președinții și membrii consiliilor de administrație ale întreprinderilor în domeniul lucrărilor publice, imobiliar sau de credit (Bulgaria, Franța, Spania, Italia etc.).

51. În unele state, în scopul asigurării activității parlamentarului în regim de timp deplin, legea interzice, pe durata mandatului, exercitarea oricărei profesii sau munci remunerate, cu excepția învățământului (Spania, Lituania, Federația Rusă).

52. Curtea menționează că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, instituirea unor incompatibilități pentru funcții publice electivă nu contravine prevederilor Convenției Europene.

53. Prin Hotărârea din 15 iunie 2006, pronunțată în *Cauza Lykourazos vs. Grecia*, Curtea Europeană, la paragraful 51, a statuat că, în virtutea obligației statelor contractante de a organiza alegeri în condiții care să asigure libertatea de exprimare a opiniei poporului, drepturile garantate de art.3 din Protocolul nr. 1 la Convenție sunt cruciale pentru stabilirea și menținerea bazelor unei veritabile democrații guvernate de preeminența dreptului. Totuși, aceste drepturi nu sunt absolute, statele având o largă marjă de apreciere în instituirea unor „limitări implicite”, în funcție de evoluția istorică, diversitatea culturală, gândirea politică și viziunile asupra democrației (*Matthews vs. Marea Britanie* § 63, *Labita vs. Italia* § 201; *Podkolzina vs. Letonia*, § 33).

3.3. Regimul incompatibilităților în Constituția și legislația Republicii Moldova

54. Curtea menționează că statutul de deputat în Parlament este consacrat prin Constituție și acte legislative în domeniu.

55. Constituția stipulează condițiile de intrare în exercițiul mandatului de deputat, cazurile de încetare a calității de deputat, incompatibilitățile, precum și excepțiile referitoare la exercitarea mandatului de deputat.

56. Curtea reține că art.69 alin.(2) din Constituție stipulează cazurile de încetare a calității de deputat, și anume că aceasta încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales, în caz de demisie, de ridicare a mandatului, de incompatibilitate sau de deces.

57. Potrivit art.70 alin. (1) din Constituție, calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice, iar alin.(2) prevede că alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

58. Curtea reține că, în dezvoltarea prevederilor constituționale ale art. 70 alin.(2) din Constituție, art. 3 din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament determină situațiile de incompatibilitate a mandatului de deputat cu următoarele funcții: a) funcția de Președinte al Republicii Moldova; b) funcția de membru al Guvernului; c) funcția de avocat parlamentar; c¹) funcția de ales local; d) exercitarea oricărei alte funcții remunerate, inclusiv a funcției acordate de un stat străin sau organizație internațională, cu excepția activității didactice și științifice desfășurate în afara programului stabilit de Regulamentul Parlamentului.

II. EFECTELE SITUAȚIEI DE INCOMPATIBILITATE A FUNCȚIEI DE DEPUTAT CU ALTE FUNCȚII

1. Argumentele autorilor sesizării

59. Autorii sesizării consideră că, în cazul în care deputatul se află într-o funcție incompatibilă cu calitatea de deputat, mandatul de deputat trebuie să înceteze. În acest sens, autorii sesizării fac trimitere la art.69 alin.(2) din Constituție, care prevede, printre cazurile de încetare a calității de deputat, și situația de incompatibilitate.

60. Potrivit autorilor sesizării, cazurile de incompatibilitate, stipulate la art.69 alin.(2) din Constituție, urmează să fie soluționate potrivit procedurii și în termenele indicate în alin.(1) art.5 din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament.

2. Argumentele autorităților

61. Potrivit opiniei scrise a Președintelui Republicii Moldova, în ceea ce privește incompatibilitatea calității de deputat cu alte funcții, se aplică

norma art.69 alin.(2) din Constituție, și în aceste condiții calitatea de deputat trebuie să înceteze.

62. În opinia scrisă a Parlamentului se menționează că, dacă deputatul se află în unul din cazurile de incompatibilitate stipulate de lege și a depus în termenul prevăzut de lege cererea de demisie din funcția de deputat, calitatea lui încetează, potrivit art.2 alin.(8) din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994, din data când Parlamentul ia act de cererea de demisie.

63. Guvernul, în opinia sa, a menționat că situațiile de incompatibilitate a mandatului de deputat cu funcția de ales local sau cu alte funcții, prevăzute în art. 3 din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, urmează a fi soluționate în modul stabilit de art. 5 din lege. Astfel, deputatul care se află în unul din cazurile de incompatibilitate, prevăzute de articolul 3 din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994, va demisiona, în termen de 30 de zile de la data validării mandatului, din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat.

3. Aprecierea Curții

64. Curtea reține că, potrivit art.69 alin.(2) din Constituție, calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales, în caz de demisie, de ridicare a mandatului, de incompatibilitate sau de deces.

65. În Hotărârea nr. 2 din 20 ianuarie 2015 Curtea a menționat că reglementarea cazurilor de încetare forțată a mandatului deputatului este apanajul Parlamentului, inclusiv ridicarea mandatului deputatului sau incompatibilitatea.

66. Totuși, Curtea va ține cont de faptul că, până în prezent, Parlamentul nu a adoptat reglementări referitoare la cazurile de ridicare sau de încetare de drept a mandatului deputatului (ipoteză admisă de Constituție, diferită de „ridicarea” mandatului). Astfel, prevederile constituționale nu sunt executate.

67. Curtea pornește de la premisa că o normă trebuie interpretată în sensul în care permite aplicarea ei, și nu în sensul în care se exclude aplicarea ei (*actus interpretandus est potius ut valeat quam ut pereat*).

68. Prin urmare, regulile inerente unui atare exercițiu, în lipsa unor reglementări exprese, urmează a fi deduse tot din textul Constituției, prin aplicarea principiului „efectului util minim.”

69. Reiterând norma art. 70 alin.(1) din Constituție, Curtea menționează incompatibilitatea calității de deputat cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice. Totodată, potrivit alin.(2) al aceluiași articol, alte incompatibilități se stabilesc prin lege.

70. Curtea reține că art.3 din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament precizează funcțiile incompatibile cu mandatul de deputat.

71. Articolul 5 alin. (1) din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 reglementează procedura de demisionare a deputatului care se află în unul

din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art.3 din legea menționată. Astfel, deputatul care se află în unul din cazurile de incompatibilitate va demisiona, în termen de 30 de zile de la data validării mandatului, din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat.

72. În acest sens, Curtea menționează și art.12 alin.(3) din Legea nr.199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, care prevede că situația de incompatibilitate urmează să înceteze în decursul unei luni din momentul apariției acesteia, iar dacă demnitarul nu va întreprinde acțiuni în vederea eliminării incompatibilității, mandatul acestuia va înceta înainte de termen.

73. Curtea menționează că efectul incompatibilității constituie încetarea mandatului de deputat, fie de drept, prin apariția cauzei de incompatibilitate, fie prin demisia parlamentarului, în cazul în care renunță la mandat.

74. Curtea reține că legiuitorul a prevăzut în art.5 alin.(1) din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 demisionarea deputatului care se află în unul din cazurile de incompatibilitate, în termen de 30 de zile de la *data validării mandatului*.

75. Astfel, Curtea constată că stabilirea de către legiuitor a termenului de 30 de zile de la *validarea mandatelor* pentru întreprinderea acțiunilor în vederea înlăturării stării de incompatibilitate constituie o perioadă tranzitorie, în decursul căreia deputatul urmează să opteze pentru una din funcțiile care nu pot fi exercitate concomitent și să acționeze în consecință.

76. În aceste condiții, Curtea reține că situația de incompatibilitate pentru persoanele nou-alese în funcția de deputat în Parlament apare din momentul *validării mandatului de deputat*.

77. Totodată, Curtea distinge apariția situației de incompatibilitate și pentru deputații aflați în exercițiul funcției. Astfel, Curtea constată că pentru deputatul care se află în exercițiul funcției și ulterior optează pentru o altă funcție situația de incompatibilitate va apărea din momentul *intrării în exercițiul celeilalte funcții*.

78. Curtea reține că persoana care a fost aleasă în funcția de deputat și se află în situația de incompatibilitate, până la expirarea termenului prevăzut de lege pentru încetarea situației de incompatibilitate, va *opta* între mandatul de deputat și funcția care generează incompatibilitatea, demisionând din una dintre funcții.

79. Astfel, în termen de 30 de zile de la apariția incompatibilității, deputatul va *demisiona din funcția incompatibilă cu mandatul*, și viceversa, dacă deputatul decide să rămână în funcția anterioară, el urmează să demisioneze din funcția de deputat și să depună cererea de demisie.

80. Curtea reține că, în cazul prezentării cererii de *demisie din funcția de deputat* de către deputatul aflat în situația de incompatibilitate, mandatul de deputat încetează în momentul *depunerii* cererii.

81. Totodată, Curtea menționează că în cazurile de depunere a cererii de demisie din funcția de deputat Parlamentul urmează să acționeze cu celeritate, pentru a respecta prevederile legale.

82. Curtea reține că prin *demisie* se înțelege manifestarea de voință exteriorizată, actul juridic, prin care un demnitar se retrage dintr-o funcție.

83. Demisia deputatului generează un ansamblu de proceduri, formate din câteva etape consecutive, care presupun un șir de acțiuni întreprinse atât de deputatul aflat în situația de incompatibilitate, cât și de Parlament (Președintele Parlamentului, biroul permanent, comisiile permanente, plenul Parlamentului), Comisia Electorală Centrală, Curtea Constituțională, și este reglementat de actele legislative în domeniu.

84. Curtea reține că, potrivit art.2 alin.(8) din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994, cererea de demisie se prezintă Președintelui Parlamentului. Parlamentul, prin hotărârea sa, va lua act de cererea de demisie a deputatului și va declara mandatul vacant.

85. Ulterior, potrivit art.2 alin.(10) din aceeași lege, Comisia Electorală Centrală, în termen de 10 zile, va examina candidatura următorului candidat supleant de pe lista concurentului electoral al cărui mandat a devenit vacant și o va înainta Curții Constituționale pentru validarea mandatului.

86. Totodată, Curtea reține că, dacă starea de incompatibilitate continuă să existe la expirarea termenului prevăzut de lege, în cazul inacțiunii deputatului aflat în stare de incompatibilitate, deputatul este considerat *demisionat de drept din funcția de deputat*.

87. În acest sens, mandatul de deputat *încetează de drept la data expirării termenului* de 30 de zile, prevăzut de art. 5 alin. (1) din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament.

88. Astfel, Curtea menționează că toate procedurile legate de incompatibilitățile deputaților urmează să se finalizeze în cadrul celor 30 de zile prevăzute de lege când survine incompatibilitatea, în caz contrar, după termenul de 30 de zile, mandatul deputatului încetează de drept, fără a fi necesare alte condiții de formă.

89. În lumina celor menționate, Curtea reține că, în temeiul art.69 alin.(2) din Constituție, incompatibilitatea este una din cauzele de încetare a mandatului de deputat, fie prin demisia parlamentarului, fie de drept.

90. În acest context, Curtea reține că prevederile legale nu pot veni în contradicție cu norma constituțională, care stabilește explicit încetarea mandatului de deputat pe motiv de incompatibilitate.

91. Curtea reține, consecințele situației de incompatibilitate, survenite din cauza ocupării a două funcții ce nu pot fi exercitate concomitent de una și aceeași persoană, depind de faptul dacă deputatul aflat în această situație a depus sau nu cererea de demisie.

92. Situația în care deputatul nu a depus cererea de demisie este reglementată în alin. (2) art.5 din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994, care prevede că în cazul în care deputatul se află în unul din cazurile de incompatibilitate și nu a depus, în termenul menționat la alin.(1), cererea de demisie din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat, după expirarea acestui termen este *suspendat de drept* din funcția incompatibilă.

93. Astfel, potrivit prevederilor respective, în cazul în care deputatul nu și-a manifestat voința de a înlătura incompatibilitatea, acesta este suspendat de drept din funcția incompatibilă cu mandatul de deputat.

94. Curtea constată că norma legală, potrivit căreia deputatul este suspendat din funcția incompatibilă cu mandatul dacă nu îndeplinește acțiunile necesare în vederea înlăturării incompatibilității, contravine prevederilor constituționale ale art. 69 alin.(2), care stabilesc expres că efectul unei asemenea situații este *încetarea calității de deputat*, și nu viceversa.

95. Ținând cont de cele menționate mai sus, alineatul (2) al articolului 5 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament contravine normelor constituționale.

96. În același timp, Curtea menționează că, în vederea eliminării neclarităților din lege în cazurile apariției situațiilor de incompatibilitate pentru persoanele publice electivă, va emite o adresă Parlamentului, pentru reglementarea acestor situații în spiritul prevederilor prezentei hotărâri.

97. De asemenea, Curtea reiterează concluzia expusă în Adresa la Hotărârea nr. 2 din 20 ianuarie 2015, potrivit căreia legiuitorul urmează să reglementeze prin lege condițiile de încetare a calității de deputat, inclusiv în situația de incompatibilitate.

Concluzii

98. Potrivit argumentelor expuse, situația de incompatibilitate pentru persoanele nou alese în funcția de deputat în Parlament apare din momentul validării mandatului de deputat de către Curtea Constituțională, iar pentru deputații aflați în exercițiul funcției - din momentul intrării în exercițiul unei alte funcții retribuite sau al survenirii altor situații de incompatibilitate, în condițiile legii.

99. De la data apariției situației de incompatibilitate, în termenul instituit de lege, deputatul va opta între mandatul de parlamentar și altă funcție, având opțiunea de a demisiona din una din funcții.

100. În cazul prezentării cererii de demisie, mandatul de deputat încetează în momentul depunerii acesteia. Dacă deputatul nu întreprinde nici o acțiune în termenul stabilit de lege, mandatul acestuia va înceta de drept la data expirării termenului legal, stabilit în vederea înlăturării situației de incompatibilitate. Demisia se aduce la cunoștința Parlamentului, care declară mandatul vacant.

III. INCOMPATIBILITATEA FUNCȚIEI DE DEPUTAT CU FUNCȚIA DE MEMBRU AL GUVERNULUI DEMISIONAR

1. Argumentele autorilor sesizării

101. Autorii sesizării afirmă că, începând cu 9 ianuarie 2015, 11 deputați, care exercitau cumulativ și funcția de deputat și cea de membru al Guvernului, nu au demisionat din funcția de membru al Guvernului în termenul stabilit de alin.(1) al art.5 din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994.

102. În opinia autorilor sesizării, acești deputați au continuat să participe la ședințele Guvernului și să exercite de facto atribuțiile membrilor de Guvern, contrar prevederilor constituționale și legale.

2. Argumentele autorităților

103. În opinia scrisă a Parlamentului se menționează că, pentru asigurarea continuității activității curente a Guvernului, art. 103 din Constituție obligă Guvernul demisionar să exercite doar atribuții de administrare a treburilor publice până la numirea noului Guvern. Astfel, în cadrul interpretării, normele constituționale privind incompatibilitatea urmează să fie coroborate cu prevederile art. 103 din Constituție, întrucât activitatea temporară de exercitare a administrării treburilor publice, fiind o obligație a vechiului Guvern, nu este incompatibilă cu activitatea de deputat.

104. Potrivit opiniei scrise a Președintelui Republicii Moldova, Guvernul, în baza art.103 din Constituție, își exercită mandatul până la data validării alegerilor pentru un nou Parlament. În scopul asigurării principiului continuității exercitării puterii executive și a continuității activității Guvernului, membrii Guvernului, care sunt și deputați, sînt obligați de drept să-și exercite atribuțiile până la depunerea jurământului în fața Președintelui Republicii Moldova de către noul Guvern.

105. Guvernul, în opinia sa, a menționat că după data validării alegerilor parlamentare și până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern, Guvernul nu mai este plenipotențiar, ci unul demisionar. În acest segment de timp Guvernul își continuă activitatea, îndeplinind, în temeiul art. 103 alin. (2) din Constituție, numai funcții de administrare a treburilor publice, indispensabile asigurării continuității serviciilor publice.

3. Aprecierea Curții

106. Curtea reține că, potrivit art.99 alin.(1) din Constituție, funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, iar în conformitate cu prevederile alin. (2), alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

107. Articolul 100 din Constituție stipulează cazurile de încetare a funcției de membru al Guvernului. Astfel, funcția de membru al Guvernului încetează în caz de demisie, de revocare, de incompatibilitate sau de deces.

108. În dezvoltarea prevederilor constituționale, art.29 din Legea nr. nr.64 -XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern prevede că ministrul nu este în drept: să dețină o oricare altă funcție în organele autorităților publice centrale și locale; să se încadreze în organele de conducere ale unităților

comerciale; să practice activitate de întreprinzător personal sau prin terțe persoane; să dețină o altă funcție retribuită, cu excepția activității științifico-pedagogice.

109. De asemenea, Curtea reiterează că, potrivit art. 12 din Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, situația de incompatibilitate urmează să înceteze în decursul unei luni din momentul apariției acesteia.

110. Într-o altă ordine de idei, Curtea reține că, potrivit articolului 103 alin.(1) din Constituție, Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor pentru un nou Parlament.

111. Norma menționată se bazează pe ideea că fiecare Parlament trebuie să desemneze propriul Guvern, or, componența Guvernului și programul său de activitate trebuie să corespundă configurației politice rezultate din alegeri.

112. Totodată, alin.(2) al articolului 103 din Constituție dispune că, în cazul demisiei, Guvernul îndeplinește numai funcțiile de administrare a treburilor publice, *până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern*.

113. Cu referire la atribuțiile exercitate de Guvernul demisionar, în Hotărârea nr.7 din 18 mai 2013 Curtea a statuat că:

„111. [...] un Guvern demisionar continuă să administreze treburile publice în așteptarea unui nou Guvern, care să fie plenipotențiar. Aceasta înseamnă că Guvernul demisionar exercită doar o parte limitată a puterii, el „administrează”, și nu „gvernează”.

112. Administrarea treburilor publice se referă la deciziile zilnice, curente ale Guvernului, care sunt necesare funcționării neîntrerupte a serviciului public. Această activitate se reduce la faptul că, în așteptarea finalizării negocierilor pentru formarea unei noi echipe guvernamentale, să se evite o lipsă totală a puterii executive, care este una operativă și vitală pentru necesitățile societății.

[...]

114. Guvernul care administrează treburile publice nu poate să-și asume inițiative politice importante *a fortiori* în privința unor chestiuni care au provocat dificultăți înainte de demisia sa sau au determinat în final această demisie. Sunt excluse, în special, deciziile care ar putea ulterior angaja durabil linia politică a viitorului Guvern. [...]

115. Unul din raționamentele limitării acțiunii Guvernului demisionar constă în faptul că un Guvern demisionar nu mai este susceptibil de a fi sancționat de către Parlament. Este evident că un Guvern demisionar nu mai poate fi răsturnat. Prin urmare, a acorda unui Guvern demisionar astfel de atribuții importante ar reprezenta un pericol pentru parlamentarism.”

114. Cu referire la speța în cauză, Curtea reține că la 10 decembrie 2014, în urma validării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, Guvernul și-a prezentat demisia (Hotărârea Guvernului nr.992 din 10 decembrie 2014). Noul Guvern a fost investit la data de 18 februarie 2015. În aceeași zi a fost adoptată Hotărârea Parlamentului nr.11, prin care s-a aprobat Programul de activitate și s-a acordat vot de încredere Guvernului, a fost

emis Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.1455-VII privind numirea Guvernului, membrii noului Guvern au depus jurământul.

115. Curtea observă că, în speță, unii membri ai Guvernului demisionar, care, în conformitate cu prevederile art. 103 din Constituție, urmau să-și exercite funcțiile până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern, erau și deputați în Parlamentul nou ales, exercitând concomitent ambele funcții după expirarea termenului de 30 de zile, stabilit de lege.

116. În această ordine de idei, Curtea reține că prevederile Constituției se află într-o strânsă legătură logico-juridică, interpretarea sensului exact al dispozițiilor constituționale și a aplicabilității lor urmează a fi exercitată cu respectarea principiului unității materiei constituționale și a principiului „efectului util minim”.

117. Curtea subliniază că, deși în aparență persistă o situație de incompatibilitate, normele și spiritul Constituției urmăresc să asigure perpetuarea exercitării puterii de către instituțiile statului, constituite în conformitate cu prevederile Constituției.

118. Curtea reține că, în circumstanțele enunțate, nu puteau fi efectuate remanieri guvernamentale. Curtea reiterează concluzia sa, expusă în Hotărârea nr.7 din 18 mai 2013 (pct.152), că în cadrul unui Guvern demisionar remanierile pot surveni doar în cazul imposibilității obiective a persoanelor de a-și exercita mandatul (boală, deces), astfel încât să fie păstrat *status quo-ul* administrației de stat.

119. Totodată, Curtea reiterează că situațiile provizorii, precum interimatul, menite să evite crearea vidului de putere și să asigure organizarea mecanismelor de formare a instituțiilor funcționale plenipotențiare, trebuie să fie înlăturate cât mai curând.

120. În lumina normelor constituționale, Curtea subliniază că la constituirea noului Parlament, în cazul alegerii membrilor în exercițiu ai Guvernului demisionar în funcția de deputat, aceștia pot cumula funcțiile până la data depunerii jurământului de către membrii noului Guvern.

121. Curtea reiterează că incompatibilitățile, instituite prin Legea Supremă, constituie garanții ale realizării principiului separației puterilor în stat, menite să asigure funcționarea statului de drept.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. b) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. În sensul articolelor 69 alin. (1) și 70 alin. (1) și (2) din Constituție, situația de incompatibilitate pentru persoanele alese în funcția de deputat în Parlament apare, după caz:

- pentru persoanele *nou alese*: din momentul *validării* mandatului de deputat de către Curtea Constituțională;

- pentru deputații *aflați în exercițiul funcției*: din momentul *intrării în exercițiul* unei alte funcții retribuite sau al survenirii altor situații de incompatibilitate, în condițiile legii.

2. În sensul articolelor 69 alin. (2) și 70 alin. (1) și (2) din Constituție:

- Până la expirarea termenului prevăzut de lege pentru încetarea situației de incompatibilitate, deputatul va *opta* între mandatul de deputat și funcția care generează incompatibilitatea, demisionând din una dintre funcții. În cazul prezentării cererii de *demisie din funcția de deputat* de către deputatul aflat în situația de incompatibilitate, mandatul de deputat încetează în momentul *depunerii* cererii.

- Dacă starea de incompatibilitate continuă să existe la expirarea termenului prevăzut de lege, deputatul este considerat *demisionat de drept* din funcția de deputat. Mandatul de deputat încetează de drept la *data expirării termenului* legal stabilit în vederea înlăturării situației de incompatibilitate.

- Demisia se aduce la cunoștința Parlamentului, care declară mandatul vacant.

3. În sensul articolelor 70 alin. (1), 99, 100 și 103 din Constituție, la constituirea noului Parlament, în cazul alegerii membrilor în exercițiu ai Guvernului demisionar în funcția de deputat, aceștia pot cumula funcțiile până la data depunerii jurământului de către membrii noului Guvern.

4. *Se declară neconstituțional* alineatul (2) al articolului 5 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament.

5. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 24 iunie 2015
HCC nr. 21
Dosarul nr. 1b/2015